

ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИЙ

Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

Облік залучення землі і майна

Виконав: здобувач освітнього
ступеня «Магістр»
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
денної форми навчання
Королькова А.Г.

Керівник:
к.е.н., доцент Семенишена Н.В.

Оцінка захисту:
Національна шкала

Кількість балів _____ Шкала
ECTS _____
« _____ » _____ 2018р.

Допускається до захисту:

« _____ » _____ 2018 р.

Гарант освітньо-професійної
програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

к.е.н., доцент

_____ Мельничук О.В.

Кам'янець-Подільський, 2018

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 111 сторінок, 18 таблиць, 8 рисунків, список джерел зі 104 найменувань, 9 додатків.

Облік залучення землі і майна

Об'єктом дослідження є операції із залучення землі та майна, порядок їх організації та відображення в обліку ФГ «Відродження 2007» Хотинського району Чернівецької області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних, методологічних і практичних питань обліку операцій з залучення землі та майна.

Метою дипломного дослідження є вивчення, оцінка теоретичних положень та діючої практики обліку орендних операцій та інших видів залучення землі і майна, розробка рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення їх обліку у сільськогосподарських підприємствах.

У відповідності до поставленої мети дослідження постають такі взаємопов'язані *задачі*:

- Дослідити можливі в сучасній економічній ситуації шляхи залучення землі та майна сільськогосподарськими підприємствами;
- провести аналіз нормативної бази щодо відносин власності на селі, оренди основних засобів, землеволодіння та землекористування в Україні;
- вивчити стан та практику сучасного обліку залучення землі та майна на базі конкретного суб'єкту господарювання;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення організації та методики обліку операцій із залучення землі та майна.

Методичною та теоретичною основою дослідження були праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів спеціалістів-аграрників, рекомендації науково-дослідних установ. У дипломній роботі використано матеріали органів державної статистики України, дані бухгалтерського обліку і звітності базового підприємства.

За результатами досліджень сформовані пропозиції щодо удосконалення обліку землі та майна на підприємствах.

Отримані результати можуть бути використані в діяльності ФГ «Відродження 2007».

Ключові слова : операції із залучення землі, операції із залучення майна, облік, звітність

ABSTRACT

Diploma thesis contains 111 pages, 18 tables, 8 figures, bibliography of 104 titles, 9 applications.

Accounting of land and property involving

The object of investigation operations involve land and property, the order of their organization and in accounting on AF Vidrozhennia 2007 Khotynskoho Raionu Chernivetskoi Oblasti.

The subject of the study is a set of theoretical, organizational, methodological and practical issues of accounting operations to attract land and property.

The aim is to study the diploma , assessment theory and current practice of excluding lease transactions and other types of land and property to attract , develop recommendations and proposals for improving their accounting in agricultural enterprises .

In accordance with the purpose of the study raises the following interrelated objectives :

- Investigate possible in the current economic situation the possible involvement of land and property by agricultural enterprises ;
- Analyze the regulatory framework concerning property relations in the countryside , rental property, land tenure and land use in Ukraine;
- To study and practice of modern accounting involving land and property on the basis of a particular business entity ;
- Develop proposals to improve the organization and methodology of accounting operations to attract land and property.

Methodological and theoretical basis of the study were the works of domestic and foreign scientists and economists of Agricultural specialists , recommendations research institutions . In the thesis work used materials of the Ukrainian state statistics , accounting data base and reporting enterprise.

According to the research generated proposals for the improvement of land and property in enterprises.

The results can be used in activities AF Vidrozhennia 2007.

Keywords: land attraction operations, property attraction operations, accounting, reporting

ЗМІСТ

	ВСТУП	6
1	РОЗДІЛ ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ЗАЛУЧЕННЯ ЗЕМЛІ ТА МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	10
1.1.	Шляхи залучення землі та майна сучасними сільськогосподарськими підприємствами	10
1.2.	Огляд літературних джерел з обліку залучення землі та майна	19
1.3.	Нормативно - правове забезпечення відносин власності та обліку залучення землі і майна	28
2.	РОЗДІЛ СТАН ОБЛІКУ ЗАЛУЧЕННЯ ЗЕМЛІ ТА МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	37
2.1.	Організаційно-економічна характеристика підприємства	37
2.2.	Облік залучення землі та майна сільськогосподарськими підприємствами	45
2.2.1.	Облік оренди землі та майна	45
2.2.2.	Оформлення орендних відносин та облік операційної оренди майна	57
2.2.3.	Облік оренди землі	73
2.2.4.	Облік фінансової оренди основних засобів	76
2.2.5.	Облік залучення майна через механізм інвестування	80
2.2.6.	Облік залучення землі та майна на умовах довірчого управління	82
3.	РОЗДІЛ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗАЛУЧЕННЯ ЗЕМЛІ ТА МАЙНА	92

3.1.	Основні напрямки удосконалення обліку залучення землі та майна	92
3.2.	Облік залучення землі та майна в умовах комп'ютерної системи	97
	ВИСНОВКИ	110
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	115
	ДОДАТКИ	126

ВСТУП

Актуальність теми. Становлення і розвиток ринкової економіки потребує реформування усіх сфер економічної діяльності, вдосконалення існуючих та використання принципово нових методів і способів організації господарських процесів.

До початку економічних перетворень в Україні земля перебувала у виключній державній власності. З прийняттям Земельного та Цивільного кодексів України змінились земельні відносини, землекористування стало платним. Введення, крім державної, комунальної та приватної власності на землю, поява земельних відносин ринкового типу і включення землі в економічні відносини поставило вимогу суттєвого розширення інформаційної бази про землекористування. Зі змінами податкового законодавства змінюються і умови оподаткування відносин власності, орендних відносин та інших відносин, щодо залучення і використання майна та землі сільськогосподарськими підприємствами.

На сьогоднішній день не кожне аграрне підприємство має у користуванні достатню кількість основних засобів та достатній розмір земельних угідь. В останні роки в Україні найбільш дієвим інструментом формування оптимальної кількості основних засобів та розміру землекористування сільськогосподарських товаровиробників є оренда. Вона на сьогодні в Україні є основною формою реалізації економічних та юридичних прав на земельні ділянки, особливо сільськогосподарського призначення. Орендні відносини в сільськогосподарському виробництві набувають визначального характеру.

Подальший розвиток орендних операцій та інших видів залучення землі і майна в сільському господарстві вимагає поглиблених наукових досліджень у напрямі вдосконалення організації та методики обліку таких операцій. Оскільки дані обліку є інформаційною базою для внутрішніх і зовнішніх користувачів, вона повинна відображати організаційний,

економічний та юридичний аспекти майнових відносин і враховувати інтереси їх суб'єктів.

Економічний зміст поняття, теоретичні, методичні і прикладні аспекти, засади становлення та розвитку, обліку майнових відносин в Україні розкрито в працях вчених економістів–аграрників. До числа провідних вчених дослідників даного напрямку входять: В.Я. Амбросов, В.Г. Андрійчук, П.І. Гайдуцький, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, В.В. Зіновчук, Г.Г. Кірейцев, О.В. Крисальний, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк, Н.Л. Правдюк, В.А. Пулім, П.Т. Саблук, О.М. Шпичак, В.В. Юрчишин та ін.

Однак аналіз економічної літератури, особливості функціонування сільського господарства, постійне оновлення діючої законодавчої бази дає зрозуміти, що проблема дії інституту оренди та інших видів залучення майна не знайшла достатнього теоретичного обґрунтування та практичного впровадження. Враховуючи зміни умов господарювання на макро- і мікроекономічних рівнях, постає необхідність удосконалення обліку вказаних операцій.

Все це викликало необхідність поглибленого дослідження проблем обліку залучення та використання землі та майна в сучасних сільськогосподарських підприємствах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана відповідно до плану НДР економічного факультету ндр економічного факультету та плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування за темою «Організаційно-методичні засади обліку, оподаткування та контролю в умовах економічної трансформації та міжнародної інтеграції». В межах наукової програми виконані дослідження з удосконалення організаційно-методичних аспектів бухгалтерського обліку залучення землі й майна в сільськогосподарських підприємствах.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є вивчення, оцінка теоретичних положень та діючої практики обліку орендних операцій

та інших видів залучення землі і майна, розробка рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення їх обліку у сільськогосподарських підприємствах.

Виходячи з поставлених цілей, можна сформулювати *основні завдання*:

- Дослідити можливі в сучасній економічній ситуації шляхи залучення землі та майна сільськогосподарськими підприємствами;
- провести аналіз нормативної бази щодо відносин власності на селі, оренди основних засобів, землеволодіння та землекористування в Україні;
- вивчити стан та практику сучасного обліку залучення землі та майна на базі конкретного суб'єкту господарювання;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення організації та методики обліку операцій із залучення землі та майна

Об'єктом дослідження є операції із залучення землі та майна, порядок їх організації та відображення в обліку ФГ «Відродження 2007» Хотинського району Чернівецької області.

Предметом дослідження виступає сукупність сукупність теоретичних, організаційних, методологічних і практичних питань обліку операцій з залучення землі та майна.

Методи дослідження. Для вирішення перерахованих вище завдань було використано облікову документацію, фінансову та статистичну звітність бази дослідження за 2015, 2016, 2017 роки.

Методичною та теоретичною основою дослідження були також праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів спеціалістів-аграрників, рекомендації науково-дослідних установ.

Для реалізації мети та вирішення завдань, поставлених в роботі, застосовувались **методи**: монографічний (при опрацюванні наукових публікацій з питань оренди, нормативних документів та ін.); економіко-статистичний; графічний (при розробці діаграм, графіків та ін.); економічного аналізу (при вивченні фінансового стану базового господарства та); групування, рядів динаміки та ін.

За результатами досліджень сформовані пропозиції щодо удосконалення обліку землі та майна на підприємствах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному узагальненні та розробці пропозицій, спрямованих на удосконалення обліку залучення землі і майна в сільськогосподарських підприємствах.

Практичне значення одержаних результатів. Окремі результати мають практичне значення та можуть бути впроваджені в практику Шепетівського центра зайнятості.

Апробація результатів дослідження. Окремі результати досліджень оприлюднені на II міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку», м. Кам'янець-Подільський, 23 листопада 2018 р.

Публікації. Результати досліджень «Інновації нормативно-правового регулювання з питань використання та обліку земельних ресурсів в Україні» опубліковані в [33].

Структура і обсяг роботи. Дипломну роботу виконано на 110 сторінках машинописного тексту, містить 8 рисунків, 18 таблиць, 9 додатків, списку джерел зі 104 найменувань та представлено трьома розділами.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Організація відносин щодо залучення землі та майна і практика обліку таких відносин вивчались на базі ФГ «Відродження 2007», с. Ворничани Хотинського району, Чернівецької області. Підвівши підсумки аналізу фінансового стану базового підприємства та залучення землі і майна в ньому можна зробити висновки:

1. За аналізований період загальна вартість майна підприємства зросла. Зростання вартості майна відбулось за рахунок збільшення вартості найбільш ліквідних активів, активів, що реалізуються повільно та необоротних активів; частина майна, що використовується підприємством в процесі його виробничо-господарської діяльності залучена на основі договору оренди у співвласників майна;

2. Орендоване майно, яким користується ФГ «Відродження 2007» не перевищує вартість власного майна підприємства.

Здійснене теоретичне дослідження та вивчення практики обліку залучення землі та майна у базовому підприємстві дозволили зробити наступні висновки та розробити пропозиції щодо вдосконалення обліку орендних операцій:

6. Цивільним кодексом України встановлено, що власник на свій розсуд володіє, користується і розпоряджається належним йому майном. Правомочності з користування, володіння і розпорядження виникають у власника водночас з виникненням права власності. Окремо право володіння, право користування, право розпорядження може належати також іншим особам — орендареві, наймачу, іншим, які здійснюють ці права лише при погодженні з власником. Реалізація вказаних правомочностей сучасними сільськогосподарськими підприємствами здійснюється в процесі залучення землі та майна.

7. Дослідивши нормативно-правове регулювання відносин власності у сільському господарстві, узагальнено, що можливими шляхами

залучення землі та майна сільськогосподарськими підприємствами є залучення на умовах оренди, залучення інвестиційних ресурсів та довірче управління майном.

8. Найпоширенішим на сьогодні видом залучення майна та землі (в зв'язку з продовженням мораторію на її продаж) в сільському господарстві є їх оренда. Через недостатнє методологічне та нормативне обґрунтування орендних відносин в аграрному секторі економіки, тут виникають проблеми залучення майна на основі договору оренди. З одного боку, оренда майна у співвласників на сьогоднішній день у більшості випадків не є вигідною для підприємств, так як це майно застаріле і в більшій частині зношене. З іншого боку, низький рівень орендної плати не забезпечує відтворення об'єктів їх власниками.

9. Договори оренди майна та землі ФГ «Відродження 2007» укладено відповідно до чинного законодавства та встановлених вимог. Всі договори оренди, укладені між орендодавцями та господарством зареєстровано в Ворничанській сільській раді. У всіх договорах оренди основних засобів, в тому числі і землі, де підприємство виступає орендарем, зазначено, що підприємство має право переважного придбання у власність орендованого майна чи землі та переважного права на поновлення договору оренди;

10. Аналіз практики ведення обліку в ФГ «Відродження 2007» показав неспроможність існуючого пакета форм первинних документів щодо обліку необоротних активів забезпечити якісне відображення орендних операцій та задовольнити сучасні потреби користувачів. Первинний облік орендованих об'єктів у сфері АПК майже відсутній. Пропонуємо запровадити в обліку спеціалізований документ – «Акт приймання-передачі земельної ділянки (паю)», в якому відобразатимуться як характеристики самої ділянки, так і всі відомості щодо подальшої її експлуатації (№ договору оренди, з якого моменту вводиться в експлуатацію і на який строк взята в оренду), а також склад комісії, що

затверджує цей документ;

11. У якості реєстру аналітичного обліку орендованих земель пропонуємо застосування Журналу надходження та вибуття орендованих земель. Форма документу є розгорнутою схемою позабалансового рахунку і дозволить обґрунтувати записи в бухгалтерському обліку; полегшити отримання оперативних даних про кількість, вартість, термін перебування в оренді, підставу та дату вибуття об'єкта; проводити на їх основі систематизацію за різними ознаками та формувати примітки до бухгалтерської звітності.

12. Як свідчить дослідження практики обліку розрахунків з орендної плати на підприємстві з метою відображення кредиторської заборгованості по орендній платі тут використовується рахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». Щоб запобігти перевантаженню інформацією цього рахунку, для внесення більшої ясності і чіткості в облік, краще облік розрахунків з орендної плати вести на окремому субрахунку; у зв'язку із значним обсягом інформації про оренду землі та майна в сільському господарстві пропонуємо введення нового субрахунку 686 «Розрахунки за оперативною орендою».

13. З метою підвищення аналітичності інформації про орендовані об'єкти, на нашу думку, позабалансовий облік у сільськогосподарських підприємствах необхідно здійснювати аналогічно первинному та інвентарному обліку власних основних засобів. Для удосконалення обліку предметів операційної оренди пропонується його здійснювати з використанням таких аналітичних рахунків: 011 «Орендовані необоротні активи», 012 «Оренда цілісних майнових комплексів», 013 «Оренда майнових часток (паїв)», 014 «Оренда земельних ділянок», 015 «Оренда земельних часток (паїв)».

14. Враховуючи відсутність в управителя права власності на майно в довірчому управлінні, обґрунтовано необхідність відображення такого майна в управителя на позабалансових рахунках, в установника управління

– на балансі з відособленням від іншого майна підприємства. Обґрунтовано порядок ведення управителем майна окремого обліку щодо нерухомого майна в довірчому управлінні з дотриманням облікової політики, прийнятої установником управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антіпова Л.І. Оренда землі з погляду породжуваних нею відносин. *Економіка АПК*. 2011. № 3. С.9-14.
2. Башинський О. Чи можна користуватися землею за договором позички чи управління майном. *Все про бухгалтерський облік*. 2011. № 87(1120). С. 42.
3. Беликов О. Договор управления имуществом как эффективная форма реализации прав собственника. *Менеджмент и менеджер*. 2012. № 1. С. 55-62.
4. Белінська С.М. Методичні аспекти оцінки земельних ресурсів для цілей бухгалтерського обліку. URL: <http://www.economy.science.com.ua/?op=1&z=3915>.
5. Беневоленская З.Э. Доверительное управление имуществом в сфере предпринимательства: монография. 2-е издание, переработанное и дополненное. Москва : Волтерс Клувер, 2005. 288 с.
6. Братчук Л.М. Класифікаційні ознаки оренди для потреб бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2003. № 9. С. 73-77.
7. Братчук Л.М. Оренда: економічна сутність та відмінності від лізингу. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2005. № 2. С. 21-25.
8. Братчук Л.М. Шляхи удосконалення звітної інформації в умовах оренди земельних і майнових паїв. *Економіка АПК*. 2004. № 3. С. 128-137.
9. Бухгалтерське та податкове забезпечення майнових і земельних відносин у новостворених сільськогосподарських підприємствах / за ред. П.І. Гайдуцького і П.Т. Саблука. Київ : ІАЕ, 2002. 408 с.
10. Василенко В. Оренда земельних ділянок. *Баланс–Агро*. 2011. № 14. С. 28-32.
11. Великий Ю.В., Ляховець О.О. Порівняльний аналіз стандартів обліку

- нематеріальних активів в Україні та зарубіжних країнах. *Ефективна економіка*. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2157>.
12. Галушко В. О., Деревицький Л. М. Фінансовий лізинг техніки в сільському господарстві. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 2. С. 82 –85.
  13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р № 436- IV.
  14. Губська О. Договір оренди землі. *Баланс–Агро*. 2011. № 1. С. 58-62.
  15. Євтушенко С.М. Визначення терміну використання основних засобів. *Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України*. За ред. П.Т. Саблука, М.Я. Дем'яненка, В.М. Жука. Київ : ІАЕ, 2010. 183 с.
  16. Євтушенко С.М. Облік орендованих основних засобів. *Економіка АПК*. 2009. № 4. С.18-20.
  17. Жук В.М. Моссаковський В.Б. Проблеми оренди цілісних майнових комплексів реформованих сільгосп підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 2. С. 22-26.
  18. Жук В.М. Обліково-аналітичне забезпечення земельних відносин. *Агроінком*. 2011. № 7–9. С. 116–121.
  19. Жук В.М. Обліково-аналітичне забезпечення земельних відносин. *Агроінком*. 2011. № 7-9. С. 116-121. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 15.05.2018 р.).
  20. Жук В.М. Пріоритетність обліково-фінансової складової у залученні земель сільськогосподарського призначення до економічного обороту. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету*. Вінниця : ВНАУ, 2012. Вип. 1(56). С. 37–47.
  21. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2010. 440 с.
  22. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III URL : <http://sfs.gov.ua/podatkovabaza-do-nabrannya-chinnosti-podatkovim-kodeksom/normativnopravova-baza/kodeksi-/print-59021.html>.
  23. Земельний кодекс України від 25.10.2001р. №2768 : за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 5.02.2014 р.).

24. Земельний кодекс України, затверджений Наказом Президента України № 2768-III від 25 жовтня 2001 р. URL: search.ligazakon.ua/l_doc2.../FIN11085.html.
25. Іванишин В.В. Фінансовий лізинг і його роль у матеріально-технічному забезпеченні АПК. *Економіка АПК*. 2009. № 2. С. 42-44.
26. Ільчак О.В. Бухгалтерський облік сільськогосподарських земель: вимоги міжнародних стандартів. URL: <http://konf.amsfo.com.ua/buhgalterskij-oblik-silskogospodarskix-zemel-vimogimizhnarodnix-standartiv/>.
27. Іщенко Я.П., Севериненко Т.В. Вдосконалення обліку земель сільськогосподарського призначення та оцінки прав користування земельними ділянками. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Економічні науки*. 2012. Вип. 1(56). Режим доступу : <http://vsau.vin.ua/card.php?id=6155>.
28. Камінська Т.Г. Формування і облікове відображення кругообороту капіталу. *Облік та фінанси АПК*. 2012. № 1. URL : <http://magazine.faaf.org.ua/>
29. Коваль О.М. Особливості інвестиційного процесу в аграрному секторі економіки України. *Економіка АПК*. 2011. № 2. С. 78-82.
30. Кожем'якіна Н.Ю. Формування інвестицій в аграрній сфері економіки України. *Агроінком*. 2011. № 10-12. С. 18-25.
31. Кондрюк Л.В. Документування обліку операційної оренди в сільськогосподарських формуваннях України. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2009. № 1(16). С. 54-58.
32. Кондрюк Л.В. Особливості відображення в обліку активів в оперативній та фінансовій оренді. *Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи: У двох томах*. Т. 2. Київ : ІАЕ УААН, 2009. С. 232-234.
33. Королькова А. Семенишена Н. Інновації нормативно-правового регулювання з питань використання та обліку земельних ресурсів в Україні.

Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку : збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2018 року, ПДАТУ, Кам'янець-Подільський, Україна). Тернопіль : Крок. С. 85-87.

34. Леонова О. Оренда землі, земельних та майнових паїв. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2005. № 10. С. 4-8.

35. Мальшакова С. ПДВ при операціях фінансового лізингу. *Баланс–Агро*. 2011. № 11. С. 27-28.

36. Малюга Н., Замула І. Земля в системі бухгалтерського обліку: визначення, оцінка, методика відображення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 6. С. 15-21.

37. Мельник Л.Ю. Макаренко П.М. Наукові аспекти ринку земель. *Економіка АПК*. 2012. № 9. С. 10–15.

38. Мельничук Б.В., Жук Н.Л., Семенишена Н.В., Стецюк Л.С. та ін. Бухгалтерська звітність сільськогосподарських підприємств : практичний посібник. Київ : Видавництво ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2014. 84 с.

39. Мельничук В.О. Експертна грошова оцінка земельних ділянок сільськогосподарського призначення: нові підходи до визначення ставки капіталізації. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 1. С. 109-113.

40. Мельничук О.В. Реалізація емфітевзису в аграрній сфері та особливості його обліку. Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць міжд. наук.-практ. конф. Ч.2 (14-16 березня 2017 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2017. С. 222-224.

41. Мельничук О.В. Розвиток спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників та перспективи його реформування. *Збірник наукових праць ПДАТУ. Економічні науки*. 2014. Вип. 22(2). С. 133–138.

42. Мельничук О.В. Узгодження фінансової та податкової звітності щодо

відображення витрат підприємства. *Збірник наукових праць / за редакцією д.с-г. наук, професора, М.І. Бахмата*. 2007. Випуск 15. Том 2. С. 227-231.

43. Метелиця В. Забезпечення сільськогосподарських товаровиробників вітчизняною технікою на умовах фінансового лізингу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 2. С. 35-42.

44. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.03 р. №561 : за станом на 18.09.2018 р. URL : <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 16.04.2018 р.).

45. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах № 189 від 02 липня 2001 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99> (дата звернення 05.09.2017).

46. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 2 липня 2001 р. № 190.

47. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. №132.

48. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств затверджені Міністерством аграрної політики України від 04.06.2009 р. №390 : за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 15.04.2018 р.).

49. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Мінфіну від 25.06.2003 № 422. URL : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=293593

50. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) «Нематеріальні активи» : міжнародний документ від 01.01.2012. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_050.

51. Міжнародні стандарти фінансової звітності / Міністерство фінансів України. URL : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.
52. Могилова М.М. Формування облікової політики основних засобів. *Економіка України*. 2008. № 4. С. 49-55.
53. Облік основних засобів в ринкових умовах : навчальний посібник / Н.Л. Жук, Н.В. Семенишена, Ю.С. Бездушна, О.В. Волошина, В.М. Гаврилук, В.М. та ін. Київ : Видавництво ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2011. 286 с.
- 54.
55. Олійник Т.І. Інвестиційна політика АПК та її механізм у процесі відновлення основних засобів виробництва. *Агроінком*. 2011. №4–6. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
56. Олійник, О.В., Філон І. Оподаткування операцій фінансового лізингу: проблеми та шляхи їх вирішення. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 7. С. 47-51.
57. Організація обліку відносин власності ; за ред. Жука В.М. Київ : Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. 360 с.
58. Остапчук С.М. Бухгалтерський облік використання земель сільськогосподарського призначення: сучасний стан та потенційні можливості його удосконалення. *Облік і фінанси*. 2014 № 2(64). С. 56–65.
59. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI : за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 11.02.2018 р.).
60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, і припинена діяльність”, затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 07.11.03 р. № 617 : за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 10.09.2018 р.).
61. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 “Інвестиційна нерухомість”, затверджене наказом Міністерства Фінансів України від

02.07.07р. №779 : за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).

62. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” від 7.02.2013 р. № 73 : за станом на 18.09.2018 р. – URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).

63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 “Оренда” затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000р. №181 : за станом на 5.02.2014 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 15.09.2018 р.).

64. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” від 30.11 2000 р. № 304: за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).

65. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : положення Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

66. Пономаренко О. Г., Канцедал Н. А. Інвентаризація земель: обліково-контрольний аспект. *Облік і фінанси АПК*. 2009. № 4. С. 96-99.

67. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 р. № 1531 Про експертну грошову оцінку земельних ділянок. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-п>.

68. Правдюк Н.Л., Іщенко Я.П. Особливості земель сільськогосподарського призначення як об’єкта бухгалтерського обліку. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки / Редколегія : Калетнік Г.М. (головний редактор) та інші. Вінниця, 2012. Випуск 1 (56). С. 211-217.*

69. Про акціонерні товариства: Закон України затверджений Верховною Радою України від 17.09.2008 р. №514-IV : за станом на 5.02.2014 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 20.09.2018 р.).

70. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XI URL :

http://www.nibu.factor.ua/info/Zak_basa/Z996/.

71. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. №996-XIV : за станом на 2.02.2014 р. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/> (дата звернення 12.08.2018 р.).

72. Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291: за станом на 15.08.2018 р. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/> (дата звернення 15.08.2018 р.).

73. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій з формування власного капіталу та залучення майна колишніх членів колективних сільськогосподарських підприємств новоствореними сільськогосподарськими підприємствами: Наказ Мінагрополітики від 02.07.2001 р.

74. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

75. Про затвердження Порядку використання майна, яке перебуває у спільній частковій власності: Наказ Мінагрополітики від 09.04.2001 р. №97 : за станом на 15.02.2014 р. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/> (дата звернення 15.08.2018 р.).

76. Про затвердження Рекомендацій щодо використання майна, яке перебуває у спільній частковій власності: Наказ Міністерства аграрної політики від 09.04.2001 р. № 97: за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).

77. Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2007. № 23. С. 21-36.

78. Про затвердження Типового договору оренди землі: Постанова

- Кабінету Міністрів України від 3.03.2004р. № 220: за станом на 18.09.2018 р. – URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).
79. Про інвестиційну діяльність: Закон України затверджений Верховною Радою України від 18.09.1991 №1560-XII: за станом на 20.09.2018 р. – URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 20.09.2018 р.).
80. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998р. №161-XIVURL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
81. Про оренду землі: Закон України від 2.10.03р. №1211-IV : за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).
82. Про режим іноземного інвестування: Закон України затверджений Верховною Радою України від 25.04.1996 №93/96ВР: за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).
83. Про угоди щодо відчуження земельної частки (паю): Закон України від 18.01.01р, № 2242-III: за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).
84. Про угоди щодо відчуження земельної частки(паю): Закон України від 18.01.01р, № 2242-II: за станом на 18.09.2018 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018 р.).
85. Романюк Т.В. Процедура передачі майна в оренду: документальне забезпечення. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 3. С. 68-72.
86. Руденко М.М. Лізинг в АПК у контексті відновлення основних засобів аграрних підприємств. *Економіка АПК*. 2009. № 4. С. 63-68.
87. Рудченко Ю.С. Оподаткування доходів від оренди нерухомості. *Облік і фінанси АПК*, 2005. № 7. С. 70-72.
88. Семенишена Н.В., Сысак Э.А. Институт бухгалтерского учета Украины: особенности отражения информации о земельных ресурсах. *Теория и практика промышленного развития экономических систем : сборник научных трудов I-й Междунар. науч-практ. конф. «Теория и практика промышленного развития экономических систем»* (ноябрь 2011 г., Астрахань, РФ) ; под ред. Е.П. Карлиной, А.А. Кушнер ; Астрахан. гос.

техн. ун-т. Астрахань : Изд-во АГТУ, 2012. С. 333–336.

89. Семенишена Н.В. Бухгалтерський облік та звітність в системі інформаційного забезпечення менеджменту. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2008. Вип.16, Т.3. С. 497-500.

90. Семенишена Н.В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток інституту бухгалтерського обліку в Україні. *Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. Випуск 10 (28). Редкол.: відп.ред. д.е.н., професор Герасимчук З.В. Луцьк, 2013. С. 241–248.

91. Семенишена Н.В., Радченко О.Д. Інформаційне забезпечення оцінки потенціалу аграрних підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит*. 2010. Вип. 1. С. 236-239.

92. Семенишена Н.В. Оцінка ефективності застосування комплексних систем автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2008. Вип. 16, Т.2. С. 33-35.

93. Семенишена Н.В. Річна бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств: перспективи розширення інформаційних можливостей. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2007. Вип.15. Т.3. С. 557-570.

94. Семенишена Н.В., Саблук Р.П. Формування звітної інформації в системі економічних відносин суб'єктів ринку зерна в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2008. № 4. С. 112-114.

95. Семенишена Н.В., Радченко О.Д. Інституції сфери обліку бюджетного фінансування сільського господарства. *Організаційно-правові форми агропромислових формувань: стан, перспективи та вплив на розвиток сільських територій : збірник наукових праць : спец. випуск*. Київ : КНЕУ, 2011. С. 758-766.

96. Семенишена Н.В., Радченко О.Д. Методологічні аспекти та проблеми формування облікової політики інституційних одиниць аграрного сектору *Іноваційна економіка*. 2011. № 12. С. 116-120.

97. Сопко В., Карєв В. Деякі питання термінології та класифікації засобів

праці. *Бухгалтерський облік і аудит*. № 3. 2006. С. 3-15.

98. Сук. Л., Сук П. Облік оренди. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2011. № 24. С. 47-51.

99. Ткаченко Н.М. Актуальні питання обліку земельних ділянок в умовах різних форм власності URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/4-Тkachenko.pdf?sequence=1>

100. Цивільний кодекс України від 19.06.2003 р. № 980-IV: за станом на 20.02.2014 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 20.02.2014 р.).

101. Чудовець В. В. Удосконалення методичних підходів та документального забезпечення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення. *Облік і фінанси АПК*. 2007. № 6-7. С. 107-110.

102. Шарий Г.І., Микитенко Ю.І., Бухало О.В. Концепція фінансово-управлінської інфраструктури ринку земель. *Агроінком*. 2011. № 10-12. С. 12-18.

103. Ярмолюк О. Ф. До питання щодо обліку землі. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 1. С. 165-169.

104. Ясишена В.В. Економічний зміст та класифікація нематеріальних активів для цілей бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2227>.

ДОДАТКИ